אלא מעתה נייתו פר בהוראה וכי תימא הכי נמי טפי להו שבטים אלא אמר רב אחא ברבי יעקב שבטו של לוי לא איקרו קהל דכתיב [1]הנני מפרך והרביתך ונתתיך לקהל עמים וגו' כל שיש לו אחוזה איקרי קהל וכל שאין לו אחוזה לא איקרי קהל א"כ חסרי להו י"ב שבטים אמר אביי [2]אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי אמר רבא והא כתיב על שם אחיהם יקראו בנחלתם לנחלה הוקשו [א]ולא לדבר אחר ולא והא חלוקין בדגלים כנחלתן כך חנייתן כדי לחלק כבוד לדגלים והא חלוקים בנשיאים ההוא לחלוק כבוד לנשיאים דתניא שלמה עשה ז' ימי חנוכה ומה ראה משה לעשות שנים עשר ימי חנוכה כדי לחלוק כבוד לנשיאים מאי הוי עלה ת"ש [א]דתניא ר"ש אומר [ב]חמש חטאות מתות ולד חטאת ותמורת חטאת [ג]וחטאת שמתו בעליה וחטאת שנתכפרו בעליה וחטאת שעברה שנתה [ד]ואי אתה יכול לומר ולד חטאת בצבור שאין צבור מפרישין נקבה ואי אתה יכול לומר תמורת חטאת בצבור שאין תמורה בצבור ואי אתה יכול לומר חטאת שמתו בעליה בצבור שאין צבור מתים שנתכפרו בעליה ושעברה שנתה לא שמענו יכול ימותו אמרת ילמוד סתום מן המפורש [ג]מה מצינו בולד חטאת ותמורת חטאת ושמתו בעליה ביחיד דברים אמורים ולא בצבור אף [ד]שנתכפרו בעליה ושעברה שנתה ביחיד דברים אמורים ולא בצבור [ה]וכי דנין אפשר משאי אפש' ר"ש בחד מקום גמיר:

הדרן עלך הורו בית דין:

הורה [ה]כהן משיח לעצמו שוגג ועשה שוגג מביא פר [ו]שוגג ועשה מזיד מזיד ועשה שוגג פטור [ז]שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת ב"ד לצבור: **גמ'** שוגג ועשה שוגג מביא פר פשיטא אמר אביי [ח]הכא במאי עסקינן כגון שהורה ושכח מאיזה טעם הורה ובשעה [ו]שטעה אמר הריני עושה על דעת [ז]הוראתו דמהו דתימא כיון דאילו מתידע ליה [ח][שמא] הדר ביה כמזיד דמי ולא לחייב קמ"ל: מזיד ועשה שוגג כו': מנא ה"מ [ט]דתנו רבנן [3]לאשמת העם הרי משיח כצבור [י](שיכול) והלא דין הוא

צבור

אלא מעתה. דכהנים איקרו קהל לייתו פר בהוראה: **וכ"ת הכי נמי טפי להו שבטים.** לר"ש הויין י"ג שבטים ותנן [ה.] רבי שמעון אומר י"ג פרים פר לכל שבט ושבט ופר לב"ד דלא הוו אלא י"ב שבטים: **אלא אמר רב אחא בר יעקב שבטו של לוי לא איקרי קהל.** והוא הדין לכהנים דלא איקרו קהל דכהנים הויין בכלל שבט לוי [י] (ולאכתי נוקמה) כר' שמעון: **ונתתיך לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריך אחוזת עולם כל שיש לו אחוזה איקרי קהל.** וכהנים ולוים אין להם אחוזה: **כראובן ושמעון יהיו לי.** דבתרי שבטים חשיב להו כראובן ושמעון: **והא כתיב על שם אחיהם יקראו בנחלתם.** דלנחלה הוקשו אפרים ומנשה לשאר שבטים שיהיו נוטלים בנחלה כשאר שני שבטים ולא לדברים אחרים הוקשו אבל אין מביאין ב' פרים ואכתי חסרי להו מי"ב שבטים אלא שמעינן מינה דלוי איקרי קהל וכהנים לא איקרי קהל ושותפין נינהו ולא מתוקמא כר"ש דקרא הכי משמע ומולדתך: **כנחלתם כך חנייתם.** שיעקב אבינו חלק להם את הארץ וליוסף היאך יחנו לדגליהם וכן מצינו במדרש תנחומא [כ] דיעקב אבינו תקן להם דגלים וחלק להם הארץ [ל] וכן מצינו איש על דגלו באותות [מ] באות אשר צוה להם אביהם שלאותן רוחות שנחלקו לשאת מטתו לאותן רוחות חנו לדגליהם והיינו דאמרי' כנחלתן כך חנייתן: **מאי הוי עלה.** אי הוה דוקא הא דאביי דאמר דשמעינן ליה לר"ש דאמר דחטאת השותפין אינה מתה או לאו דוקא: **ת"ש דתניא ר"ש אומר וכו': שאין צבור מפרישין נקבה.** שאין אתה מוצא קרבן צבור שהיתה באה נקבה: **שאין תמורה בצבור.** דכתיב [י] לא יחליפנו ולא ימיר דלשון יחיד הוא ולא צבור ושותפין והכי מפרש בפ"ק דמס' תמורה (דף יג.): **שנתכפרו בעליה ושעברה שנתה לא שמענו.** אם מתים בצבור אי לא: **וכי דנין אפשר משאי אפשר.** הא ולד חטאת ותמורת חטאת ושמתו בעליה אי אפשר בצבור וקא אמר מה מצינו: הא לא קשיא דלא הוי דנין אפשר משאי אפשר משום דר"ש בחד מקום גמיר להו דכי נלטוו ישראל על ד' חטאות בחד מקום גמיר להו הלכה למשה מסיני שיהיו נוהגות יחד במקום אחד או ביחיד או בצבור וקא דייק ר"ש אי ס"ד בצבור הנך כולהו מי איתנהו יחד בצבור אלא ש"מ דביחיד אמורה ולא בצבור דכי היכי שמתו בעליה ולד חטאת ותמורת חטאת ליתנהו בצבור ה"נ שכיפרו בעליה ושעברה שנתה ליתנהו בצבור דעל כרחין ילמוד סתום מן המפורש והכי אמרינן במס' תמורה בפ' יש בקרבנות יחיד (ד' טז:) אמר ר"ש בן לקיש ארבע נתנו להם למתות והחמישי' ירעה ויחד ניתנו שיהיו נוהגות במקו' א' ומספק העמידום על חמש שיהיו חמשתן מתות ואי ס"ד דארבע ניתנו להם בצבור הנך כולהו ד' מתות מי איתנהו בצבור הא לא משכחת לה דאפשר בצבור אלא שנים ותו לא אלא על כרחך ילמוד סתום מן המפורש. וקא דייקא מהא מתניתא דכי היכי דאמר ר"ש ה' חטאות מתות ביחיד ולא בצבור דמהכא דוקיא דייק ר"ש ביחיד ולא בשותפין דהיינו ב"ד משום דאי אתה יכול לומר ולד חטאת בשותפין שאין השותפין מביאין נקבה דפר ושעיר הוא דמביאין ואי אתה יכול לומר תמורת חטאת בשותפות שאין תמורה בשותפין דעלמא וכ"ש בב"ד דה"נ תנן במס' תמורה (דף יג.) אין השותפין עושין תמורה וילמוד סתום מן המפורש מה מצינו בולד חטאת ותמורת חטאת ביחיד דברים אמורים ולא בשותפין אף חטאת שמתו בעליה ושכפרו (על) בעליה ושעברה שנתה ביחיד ולא בשותפין דחטאת שמת אחד מן השותפין קרבה הלכך הא דקתני מת אחד מב"ד פטור לא מתוקמא אליבא דר"ש:

הדרן עלך הורו בית דין

הורה כהן משיח. הורה שוגג ועשה מזיד או שהורה מזיד ועשה שוגג פטור מקרבן שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת ב"ד לצבור מה הוראת ב"ד לצבור אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה אף הוראת כהן משיח לעצמו אינו חייב אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה כדמפרש בגמרא לאשמת העם הרי משיח כצבור וכי הורו בית דין מזידין ועשו קהל שוגגין לא הוי הוראה והוי שגגת מעשה לחודיה והוו יחידין ומייתו כל חד וחד כשבה או שעירה אבל כהן משיח כי הורה מזיד ועשה שוגג לא דייניה כיחיד ופטור לגמרי דהכי אמרינן בפרק בתרא (דף יח.) מעם הארץ [ס] פרט למשיח דאינו מביא קרבן בשגגת מעשה: **גמ' שוגג ועשה שוגג מביא פר פשיטא.** דכי הורה בשוגג ועשה שוגג דהוי שוגג מעליא ומביא פר קרבן: **מהו דתימא כיון דאי מתידע ליה.** מאיזה טעם הורה שמא היה חוזר בו מאותו טעם וכי שכח ההוא טעמא ואף על פי כן הוא עושה ותולה בהוראתו ראשונה אימא כמזיד דמי ולא מחייב קרבן קא משמע לן: [ע] (**שיכול.** לגמור מדין קל וחומר שמשיח כצבור ולא צריך למכתב לאשמת העם אע"ג דאילו לא נאמר לאשמת העם הייתי למד מן הדין):

צבור

תוספות

מזיד ועשה שוגג. תימה היכא הוי שוגג בלא הוראה אי אכיל בשתיקה ולא מיקרי הוראה הא מאחר שאינו מורה לאחרים כי אם לעצמו מה לי בשתיקה מה לי בדיבור: **(אין) [בהוראת] בית דין כו'.** כמה עניינים שונה הכא מה שכבר שנה בפרק קמא אלא משום דאתי לפרושי רישא אמאי שוה להוראת צבור לענין שוגג ועשה כו' משום דשוו פר כהן משיח וצבור להדדי: **שוגג ועשה שוגג פשיטא.** לעיל בפ"ק (ד:) דקתני שוגגין ועשו שוגגין לא פריך נמי פשיטא וצריך לומר אגב דתנא הכא דהתם ליכא לשנויי כדהכא דהיכי סלקא דעתך למימר דכולהו סנהדרין שכחו מאיזה טעם הורו:

עין משפט נר מצוה

מח א מיי' פי"ג מהל' שגגות הל' ב:

מט ב ג ד מיי' פ"ד מהל' פסולי מוקדשים ה"א:

א ה מיי' פט"ו מהל' שגגות הלכה א סמג עשין ריז:

ב ו מיי' שם הלכה ב והלכה ג סמג שם:

ג ז מיי' שם והל' א:

ד ח מיי' שם הל' ב:

מסורת הש"ס

א) תמורה טז., **ב)** [יומא נ. ושם נסמן], **ג)** תמורה טו., **ד)** [סוכה נ: יבמות מו. קא: זבחים לח. מנחות יט. פב. תמורה טו: יח: נדה לו:], **ה)** ס"א שעשה ב"ש, **ו)** הוראתי יעב"ץ, **ז)** ב"ש, **ח)** ת"כ פ' ויקרא, **ט)** ב"ש מ"ז, **י)** ולא מיתוקמא כנ"ל ב"ש, **כ)** [במדבר יב], **ל)** [תנחומא פנחס ו], **מ)** [במדבר ב], **נ)** [ויקרא כז], **ס)** [ויקרא ד], **ע)** ב"ש מ"ז,

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנְנִי מַפְרְךָ וְהִרְבִּיתִךָ וּנְתַתִּיךָ לִקְהַל עַמִּים וְנָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲחֻזַּת עוֹלָם: בראשית מח ד

2. וְעַתָּה שְׁנֵי בָנֶיךָ הַנּוֹלָדִים לְךָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד בֹּאִי אֵלֶיךָ מִצְרַיְמָה לִי הֵם אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ לִי: בראשית מח ה

3. אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פַּר בֶּן בָּקָר תָּמִים לַיְיָ לְחַטָּאת: ויקרא ד ג

רבינו חננאל

אמר קרא כי לכל העם בשגגה עד שתיעשה שגגה ע"י אחרים כלומר (מאדם) [מהעם] היתה המעשה. ועיקר זה אותה הברייתא השנויה לאחור (לעיל דף ג ע"א) יכול הורו ב"ד ועשו הן ב"ד עצמן יהו חייבין כו': וצריכי תרווייהו. פי' בין לאביי בין לרבא דאי אשמעינן נעשתה לשגגה הוה אמינא אפי' מיעוטא קמ"ל לכל העם ואי אשמעינן לכל העם הוה אמינא אפי' רובה לא מחייבי עד דעבדי ב"ד בהדייהו קמ"ל והיה אם מעיני העדה נעשתה כו'. דמשמע אחרים עשו: אקשינן היכי ילפינן מהני קראי לכל מצות והא בעבודת כוכבים כתיבי ופרקינן אתיא מעיני מעיני פי' כתיב הכא מעיני הקהל וכתי' התם מעיני העדה. איבעיא להו שבט אחד לר' יהודה שחטא בהוריית ב"ד הגדול מי מייתו שאר שבטים כל שבט פר אי לא כי שמענא ליה לר' יהודה בז' שבטים דאיכא למימר על כן חייב השאר הואיל וז' הן רוב הכל וקיי"ל דרובא ככולה וכאילו הן נמי עשו. אבל שבט אחד לא מייתו הנך דלא עבוד על ידיה או דלמא לא שנא. ואתאן למפשט דשבט א' לר' יהודה לא מייתו עליה מהא דתניא סתמא מה הן מביאין פר. ר' שמעון אומר שני פרים. במאי עסקינן אילימא בשחטאו ז' שבטים ר"ש ח' פרים בעי במתני' אלא שבט א' (ומאי היא) [ובמאי אי] בהוריית בית דינו ר"ש לית ליה אלא לאו בהוריית ב"ד הגדול. מאן תנא קמא אי ר"מ רוב כל ישראל בעי אלא לאו ר' יהודה פי' וקתני פר א' ש"מ. ודחינן לא הכא במאי עסקינן כגון שחטאו ו' שבטים והן רובו של קהל או ז' אע"פ שהן מיעוטו ומאן תנא קמא ר' שמעון בן אלעזר. ואי קשיא לך היכי מוקמינן לה בו' שבטים והא ב' פרים תני ר"ש כאן ושמעינן לר"ש במתני' דבעי פר פר לכל שבט. הני מילי בז' (דנינהו) [דאינהו] רובה דגברי ועד השתא לא פשיטא לן שבט א' לר' שמעון אי [מייתי אין] לא ובעיא לקמן: ת"ש דאית ליה בשבט א' דתניא ר' יהודה אומר שבט שעשה בהוריית בית דינו אותו השבט חייב ושאר כל השבטים פטורין בהוריית ב"ד הגדול מביאין כל השבטים על ידו: אמר רב אשי מתני' נמי דיקא דתנן בסוף (פרק) [פרקין] הורו ב"ד של א' מן השבטים ועשה אותו שבט על פיהם הוא חייב ושאר שבטים פטורין דברי ר' יהודה שאר שבטים פטורין למה לי כיון דתנא אותו שבט חייב פשיטא דשאר שבטים לאו [אלא] לאשמעינן דבהוראת בית דינו שאר שבטים פטורין. אבל בהוריית ב"ד הגדול אפי' שאר שבטים חייבין ש"מ: איבעיא להו שבט א' לר"ש בהוריית ב"ד הגדול מי מייתי הוא ומייתי ב"ד עליה אי לא מייתי חד מינייהו. כי שמענא ליה לר"ש ז' משום דהוו רובא אבל א' לא מייתי או דלמא לא שנא. ת"ש מה הן מביאין פר אחד ר"ש אומר ב' פרים במאי עסקינן אילימא דחטאו ז' ר"ש ח' בעי אלא בשבט א' ובמאי אי בהוריית בית דינו ר"ש לית ליה אלא בהוראת ב"ד הגדול. וש"מ דשבט א' נמי מייתי ודחינן ותסברא דבשבט אחד מיירי מאן תנא קמא אי רבי מאיר רובה בעי. אי רבי יהודה שאר שבטים לייתו אלא הא מני (רבי שמעון) [רשב"א] הכא במאי עסקינן כשחטאו ו' שבטים והן רובא בגברי או ז' אע"ג דהן מיעוט ומאן תנא קמא רשב"א פי' ומדסגי לר"ש בתרי ש"מ דכי מחייב כל שבט ושבט בדאינון רובה דגברי ורובה במנין שבטים דפר אחד מביאין וב"ד פר אבל חד שבטא לא: ת"ש דתנן בסוף (פרק) [פרקין] וחכ"א אינו חייב אלא על הוראת ב"ד הגדול מאן חכמים אי ר"מ רובא בעי אלא ר"ש ש"מ דמחייב ר"ש כל שבט אחד להביא פר ופר ב"ד ש"מ. פי' וההיא מתניתא אוקימנא וסברא דר"ש (דרבין) [דדין] חד רובא ודין שבט א' שוו דפר אחד מביאין וב"ד פר. אבל היכא דאיכא תרי רובי כל שבט ושבט מביא פר וב"ד מביאין פר א' על כולן: אקשינן ור' יהודה ור"ש שבט אחד דאיקרי קהל מנא להו א"ר יוחנן [א] דאמר קרא בדברי הימים ויעמוד יהושפט בקהל יהודה וירושלם וגו' הנה קרא יהודה קהל: מתקיף לה רב אחא בר יעקב אם משם לא מיקרי אלא ב' שבטים דהתם שבט יהודה ובנימין הוו. פי' הנותרים לרחבעם. אלא אמר רב אחא בר יעקב מהתם [ב] אני אל שדי פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיה ממך מאן אתיליד ליה ההיא שעתא בנימין ש"מ הכי קאמר ליה רחמנא השתא מתייליד לך קהל. א"ל רב בר שבא לרב כהנא אימא הכי קאמר ליה כשיהיה שבט בנימין אז יקראו כל השבטים קהל א"ל רב כהנא י"ב אקרו קהל י"א לא אקרו קהל. פי' ויעמוד יהושפט וגו' י"ב שבטים מבעיא: הכי תניא בספרא בפרשת כהן משיח והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר. פר יכול זקן ת"ל בן כו' עד ר"ש אומר מה ת"ל ופר שני בן בקר אם ללמד שהן ב' והלא כבר נאמר ועשה את האחד וגו' [יכול] נאכל' חטאת ללוים ת"ל ופר שני בן בקר וגו' שני לעולה מה עולה לא נאכלה (שייך לדף ו' ע"א) אף חטאת לא נאכלה כיוצא בו אמר ר' יוסי הבאים מהשבי בני הגולה הקריבו עולות לאלהי ישראל פרים שנים עשר על כל ישראל אילים תשעים וששה כבשים שבעים ושבעה צפירי חטאת שנים עשר הכל עולה לה'. אפשר חטאת עולה. פי' דקאמר צפירי חטאת הדר אמר הכל עולה לה' אלא הכל כעולה מה עולה אינה נאכלת אף אלו לא נאכלו. פי' דפר ושעירי עבודת כוכבים נשרפין וחטאת נקראין וכן היה ר' יהודה אומר על עבודת כוכבים הקריבום פי' כדכתיב וכי תשגו ולא תעשו וגו'. ואמר רב יהודה אמר שמואל על עבודת כוכבים שעבדו בימי צדקיהו: בשלמא לר' יהודה משכחת לה דחטאו כולהו שבטים א"נ מקצת [ג] ואינך בגרירה לר"ש דאמר צבור מייתו משכחת לה כגון שחטאו י"א שבטים והפר הי"ב בשביל ב"ד. אלא לר"מ פי' דאמר ב"ד מביאין פר א' ולא צבור י"ב היכי משכחת לה [ומשני כגון כו'] אקשינן אברייתא אמאי הקריבום. והא מתים היו אותם שעבדו עבודת כוכבים כי הרגום נבוכדנאצר בכובשו ירושלים וקי"ל דאין כפרה למתים. אמר רב פפא כי אין כפרה לחד. אבל לצבור אע"ג דמייתו אית להו כפרה. אקשינן מנא ליה לרב פפא הא אילימא מדכתיב תחת אבותיך יהיו בניך וגו' אי הכי אפי' יחיד נמי אלא דוקייא דרב פפא משעירי ראשי חדשים. פי' לכפר על הדברים המפורשים בשבועות פ"א וקאמר רחמנא ניתו מתרומת הלשכה כדמפרש בשקלים (ממאי) [אמאי] והא מייתו להו אותן ששקלו השקלים הנך דפיישי היכי מייתו כפרה מדידהו. אלא ש"מ חטאת שמתו בעליה צבור קרבה. פי' וש"מ שיש כפרה לצבור מתים. ודחינן האי סברא מי דמי התם בשעירי ראשי חדשים ספיקא הוא שמא מת מהצבור ושמא לא אבל הכא ודאי מתו. אלא דוקייא דרב פפא מדכתיב גבי עגלה ערופה כפר לעמך ישראל וגו' שאין ת"ל ונכפר להם הדם מה ת"ל ונכפר להם הדם ראויה כפרה זו שתהא מכפרת על יוצאי מצרים. פי' בכי האי גוונא דכתיב אשר פדית. ודחינן ממאי דלמא גבי עגלה ערופה מגו דאיכפר להני חיים שהביאוה איכפר למתים אבל התם לא היה שם אחד מן העושים. ומהדרינן התם נמי מיהוה הוו דכתיב ורבים מהכהנים והלוים וראשי האבות הזקנים וכו' אקשינן ומנא לן דרובא הוו. פי' אותן העושים דלמא מעוטא הוו והנך דלא עבדי לאו בני פר נינהו. ופשטנא מדכתיב ואין העם מכירים קול תרועת השמחה לקול בכי העם וגו' פי' בוכין מאן הוו הנך דבית ראשון והא עדיף בכייהו דאלמא רובא הוו. אקשינן אמאי אצטריכי הני חטאות והא מזידין הוו פי' עבודת

מוסף רש"י

ילמד סתום. שכיפרה בעליה ושעיברה שנתה, דלא ידעינן דאי איתנהו בצבור אי לאו, להכי קרי סתום, **מן המפורש.** ולד ותמורה ושמתו בעליה, שמפורש לנו דאין בצבור (תמורה טז.). **וכי דנין אפשר משאי אפשר.** הא דלא איתנהו להנך שלשה בצבור למיתה, משום דלא משכחת להו בצבור, לא לענין מיתה ולא לענין הקרבה, דהא לא מתרמי בצבור לעולם (שם טז:).

הדרן עלך הורו בית דין

תוספות הרא"ש

[א"ל אביי] א"כ כשחטאו בהוראת ב"ד עם הצבור יביאו פר לעצמן. וכ"ת ה"נ נפישי להו פרים דשבט לוי יביאו ב' פרים: [א] אמר רב אחא שבט לוי אינו קרוי קהל דכל אותן שלא נטלו חלק בארץ אינם קרוים קהל. מיהו כהנים (נינהו) [נהי] דלא מקרי קהל מ"מ הכתוב קראם עם בפ"ע ושקולים עם הקהל וכצבור דמו ואין חטאתם מתה אבל חטאת שותפים ס"ל לר"ש דמתה ומתוקמא שפיר כר"ש: **א"ה** בצרי להו. האי א"ה לא קאי אמלתיה דרב יוסף דהא שני שפיר דאע"ג דכהנים לא אקרי קהל אקרו עם וקרבנם כקרבן צבור דמי. אלא פריך אהא דקאמר דשבט לוי לא אקרי קהל א"כ לא הוי אלא י"א פרים לקהל. ומשני אפרים ומנשה מביאין שני פרים. הדר פריך והא כתיב על שם אחיהם יקראו בנחלתם. לנחלה הוקשו ולא לד"א. וה"פ דקרא ומולדתך אשר הולדת אחריהם. פי' כשיבואו לידי חלוקת הארץ בנים אשר הולדת אז ע"ש אחיהם (יקראו) אפרים ומנשה [יקראו] בנחלתם. כי לא יקראו שבטים ליטול נחלה לבדם כאפרים ומנשה שאותם לבדם עשיתי שבטים לנחלה. אלמא משמע לענין נחלה דוקא הוקשו לראובן ושמעון ולא לד"א. והכי מסקי' דאפרים ומנשה לא אקרו שבטים לענין פר אלא שבט יוסף מייתי פר אחד ושבט לוי אקרי קהל ומייתי פר. אבל כהנים נהי דעם אקרי קהל מיהו (קהל) לא איקרי. וקבעי תלמודא מאי הוה עלה משום דמתוקמא דברי רב יוסף קבעי תלמודא הי מנייהו עיקר דברי אביי או דברי ר"י. ומסיק דדברי אביי עיקר דכי היכי דגבי צבור אר"ש ילמוד סתום מהמפורש ה"נ גבי חטאת השותפין דאין נקבה ותמורה בחטאת השותפין. ולשיטת רש"י ז"ל (ניחא) [נדחו] דברי ר"י דע"כ כהנים לא אקרי קהל דא"כ נפישי להו פרים נמצא דסבר ר"ש דאין חטאת שותפין מתה. וא"כ מאי בעי תלמודא מאי הוי עלה: **הדרן עלך הורו בית דין**

פ"ב שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת ב"ד לצבור. הקשה הרמ"ה ז"ל למאי אצטריך ליה השתא האי הקישא דמשיח לצבור. אי להורה שוגג ועשה מזיד תיפוק ליה משום דמזיד לאו בר קרבן הוא. וכן בכהן משיח גופיה [ב] שוגג כתיב. ואי להורה מזיד ועשה שוגג תיפוק ליה כיון דהורה במזיד וגמר בדעתו לאכלה באיסור לא שב מידיעתו הוא. ותירץ דאצטריך כגון שהורה במזיד מטעם שאינו נכון וכשבא מעשה לידו שכח זדונו וסבר שמטעם נכון הורה ואכלו בחזקת היתר שאילו נודע לו שהיה איסור לא היה אוכלו ושב מידיעתו הוא. וכה"ג גבי שוגג ועשה שוגג מחייב כדמפרש בגמרא. ונ"ל דבחנם דחק דהא דקתני שהוראת כהן המשיח לעצמו כהוראת ב"ד לצבור אחיובא קאי ולא אפטור לאשמועינן דלא מחייב כהן משיח אם לא שהורה היתר מתחלה. וכן משמע מתוך פרש"י ז"ל דלפטור לא צריך להיקשא כיון דלאו הוראה היא ממילא ידענא דמיפטר דתניא לקמן דכהן משיח לא מחייב על שגגת מעשה: **דת"ר** אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. וליכא לפרושי שחטא כהן בהוראה (והאנשים כגון) [לאשמת העם] שחטאו עם הוראתו. דהא מעיקרא נפש כי תחטא בשגגה ועשה מאחת מהנה כתיב ועלה כתיב אם הכהן המשיח: **שיכול.** פרש"י ז"ל שיכולני ללמוד שמשיח כצבור מדין ק"ו. ולאו דוקא ק"ו אלא מבנין אב קאמר. וה"פ שיכולני ללמוד דבר זה מבנין אב. והלא דין הוא אף בלא פסוק וא"כ קרא ל"ל. ומיהו לשון שיכול אינו מיושב דמשמע להכי צריך קרא שיכול הייתי לומר בענין אחר אם לא היה פסוק. וי"מ שיכול קאי אדינא בתרא (והכא) [וה"ק] שיכול הייתי לומר שיתחייב משיח בשגגת מעשה בלא העלם דבר (כדמשמע) [כדמסיק] בתר הכי ולהכי מצטריך קרא. וקודם שסיים דבריו קאמר אדרבה והלא דין הוא אף בלא פסוק:

א) בפר"ח ג"כ לא גרס מלת אלא: ב) עי' בסמוך סד"ה דת"ר:

א) כ"ה גי' רבינו בגמ': ב) גי' רבינו נכונה מאד ועל גי' שלנו תמהו הראשונים: ג) גי' רבינו נכונה דהמסקנא לעיל דאף בשבט א' בהוראת ב"ד הגדול חייבים השאר בגרירה: